

Урванцева С.В.

Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана

СУТЬ И ЗНАЧЕНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОГО КРЕДИТА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ

Аннотация

Исследована суть инвестиционного кредитования на основе системного подхода. Обобщенно признаки инвестиционного кредита. Определены преимущества и недостатки инвестиционного кредита в контексте выделения их с точки зрения предприятия – инициатора проекта и кредитора. Предложено обобщенное определение понятия «инвестиционный кредит».

Ключевые слова: системный подход, инвестиции, инвестиционные ресурсы, инвестиционный кредит, инвестор, кредитор, заемщик.

Urvantseva S.V.

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ESSENCE AND VALUE OF INVESTMENT CREDIT IN THE MODERN ECONOMIC CONDITIONS

Summary

Essence of investment credit based of a systematic approach was researched. Signs of investment credit was generalized. Advantages and disadvantages of investment credit in the context of selection of them from the point of view of enterprise – initiator of project and creditor was determined. A generalized definition of "investment credit" was proposed.

Keywords: systemic approach, investment, investment resources, investment credit, investor, creditor, borrower.

УДК 338/21(075.8)

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИВАННЯ ІННОВАЦІЙ В ПІДПРИЄМСТВІ НА СТАДІЇ КРИЗИ

Шевченко Ю.В., Сівашенко Т.В.

Національний авіаційний університет

Стаття присвячена актуальному питанню опрацювання методів інноваційно-інвестиційного управління підприємством на етапі кризи. В статті визначено роль, завдання та методи апріорного інвестування інновацій в антикризовому менеджменті підприємств. Дослідження інновацій дасть змогу правильно оцінити тенденції розвитку попиту і пропозиції, кон'юнктури ринку і сформуванню оптимальну науково-обґрунтовану інноваційну політику конкретних підприємств щодо реалізації інноваційних програм і проектів.

Ключові слова: криза; життєві цикли підприємства, товару, попиту, технології; стадія життєвого циклу, «паразитична зрілість», інвестування, інновація.

Постановка проблеми. Криза, переживана економіками пострадянських держав, проявляється не тільки в падінні виробництва, але й у деградації накопиченого економічного й науково-технічного потенціалу. Економічна криза торкнулася й високотехнологічних, наукомістких й соціально-орієнтованих галузей, в яких були зайняті найбільш висококваліфіковані кадри. Кризовий стан окремих підприємств у ринкових умовах викликаний головною причиною цього явища – грубими прорахунками керівників, низьким рівнем менеджменту. Не всі здатні витримати конкуренцію. Нині проводяться спроби застосування процедури прискореного банкрутства підприємств, яка покликано привести до появи нових власників, нових менеджерів, здатних ефективно функціонувати на ринку, дотримуючись чинного законодавства.

В цьому зв'язку дуже важливо визначити концепцію антикризового управління як економікою країни, галуззю, регіоном, так і конкретного підприємства.

Антикризове стратегічне управління має починатися не із застосування заходів щодо запобігання неплатоспроможності (банкрутства) і санації,

а з моменту вибору місії підприємства, створення концепції й встановлення цілей його діяльності, формування й підтримки на достатньому рівні стратегічного потенціалу. Основним профілактичним антикризовим заходом, з нашої точки зору, є апріорне інвестування інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми інвестування інновацій в підприємстві на стадії кризи досліджували І. О. Бланк, О. М. Скібіцький, Л. О. Лігоненко, С. В. Корягіна, О. А. Сметанюк, А. Н. Алімов, Н. П. Гончарова., М. Г. Дражан, Д. Н. Черванев, Ю. В. Дайновський тощо.

Разом із тим, багато питань управління інвестуванням інновацій на стадії кризи підприємства потребує подальших досліджень і вирішення низки питань методологічного і практичного характеру. Достатньо дискусійним є перелік фінансово-економічних показників, що характеризують кризу і методика оцінки ефективності інноваційного інвестування. Більш того, в різних дослідженнях пропонуються різні назви одного показника (за одного алгоритму) та різні алгоритми розрахунку (за однакової назви).

Більшість авторів публікацій з даної проблематики вважають, що антикризові заходи потрібно здійснювати лише тоді, коли фінансові результати підприємства стають загрозливими. Подібний підхід спотворює суть антикризового управління, відкидає його, що попереджувальну (профілактичну) функцію.

Метою статті є визначення ролі та завдань та методів апріорного інвестування інновацій в антикризовому менеджменті підприємств.

Виклад основного матеріалу. Криза, переживана економіками пострадянських держав, проявляється не тільки в падінні виробництва, але й у деградації накопиченого економічного й науково-технічного потенціалу. Економічна криза торкнулася й високотехнологічних, наукоємких й соціально-орієнтованих галузей, в яких були зайняті найбільш висококваліфіковані кадри. Кризовий стан окремих підприємств у ринкових умовах викликаний головною причиною цього явища – грубими прорахунками керівників, низьким рівнем менеджменту. В цьому зв'язку дуже важливо визначити концепцію антикризового управління як економікою країни, галуззю, регіоном, так і конкретного підприємства.

Стратегічне антикризове управління повинне починатися не з аналізу балансу підприємства й здійснення надзвичайних заходів по запобіганню неплатоспроможності (банкрутства) і санації, а з моменту вибору місії підприємства, створення концепції й встановлення цілей його діяльності, формування й підтримки на достатньому рівні стратегічного потенціалу. Основним профілактичним антикризовим заходом, на нашу думку, є апріорне інвестування інновацій.

Інноваційно-інвестиційна діяльність перебуває в динамічній єдності й боротьбі протилежностей із процесом виробничої діяльності підприємства. Нововведення можуть натрапити на прихований опір певної частини працівників (луддизм).

Інновації містять у собі не тільки технічні і технологічні розробки, але й всі зміни, що сприяють поліпшенню діяльності фірми (нові товари, послуги, нові сприятливі умови для клієнтів, включаючи ціни тощо). Нововведення повинні упроваджуватися в міру потреби ринку, але підприємець зобов'язаний передбачати їх необхідність і доцільність для забезпечення конкурентоздатності й ризикозахисності свого підприємства для запобігання кризовим явищам і банкрутству.

Інноваційний менеджмент – це підсистема менеджменту, метою якої є управління інноваційними процесами на підприємстві. Його основною метою є забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інноваційної стратегії підприємства (фірми) на окремих етапах його розвитку.

Інноваційна діяльність починається в певних галузях науки, а завершується в сфері виробництва, сприяючи прогресивним змінам у сфері виробництва. Первісними імпульсами впровадження нововведень (нововведень) на підприємствах служать не тільки суспільні потреби й результати фундаментальних наукових досліджень, а й використання закордонного прогресивного досвіду в області технології й організації проведення, сучасних форм господарювання. За своїм характером інноваційна діяльність, нововведення й нововведення діляться на взаємозалежні види: технічні, організаційні, економічні, соціальні, юридичні.

Інноваційна діяльність підприємства ґрунтується на здатності краще задовольняти суспільну потребу. Це особливо нагально у період криз, як

невід'ємної складової життєвого циклу підприємств і економік, адже, конкурентні переваги не є вічними, вони завойовуються та утримуються тільки за умов ефективної інноваційної політики і належної організації інноваційної діяльності на підприємстві.

Інноваційна діяльність підприємств – це не тільки вирішення технічних завдань щодо створення нового продукту, нової технології або вдосконалення наявних, але й відбір перспективних науково-технічних досягнень, своєчасне патентування винаходів, просування наукоємких (або складно-технічних) товарів на ринок з метою випередити конкурентів і вижити в кризових умовах функціонування. На цій основі можливо вдосконалити й оновляти саму продукцію, технології її виготовлення, методи просування на ринок (у т.ч. маркетингові, логістичні питання, рекламу), систему керування проведенням, одержуючи більш високі доходи і зміцнюючи свою конкурентоспроможність.

Між інвестиціями та інноваціями існує щільний нерозривний зв'язок, оскільки останні вимагають фінансування, вкладення коштів:

- у нові вироби, їх розробку (проектування), в технології їх виробництва,
- вдосконалення кваліфікації персоналу,
- вдосконалення системи управління (в т.ч. комп'ютеризації),
- вдосконалення системи маркетингу (дослідження ринку, реклама і просування товарів, логістика).

Між окремими видами інноваційної діяльності також існує відносно щільний взаємозв'язок. Технічні новинки зумовлюють передусім відповідні організаційні нововведення, а останні потребують, як правило, певних змін в економічному механізмі діяльності підприємства.

Таким чином, попит на інновації виникає внаслідок змін, що відбуваються у середовищі господарювання. Ринкова динаміка, особливо кризові тенденції у світовій та вітчизняній економіках, починаючи з 2008 року, вимагають від підприємств опрацювання заходів щодо вдосконалення своєї продукції/послуг.

Це в першу чергу стосується зниження матеріалоемності та енергоемності виробництв, мікромініатюризація виробів, застосування нових композитних матеріалів із застосування заданими властивостями, екологічна безпека виробів для споживачів і виробництва для довкілля.

Отже, попит на інновації виникає внаслідок змін, які відбуваються в середовищі господарювання. Ринкова динаміка, постійна загроза настання криз в економіці, вимагає від підприємств щоденної кропіткої роботи, спрямованої на вдосконалення своєї діяльності: перехід на принципово нові, екологічно чисті, безвідхідні технології; конструювання, технічної підготовки та освоєння випуску нових видів продукції; знаходження нових способів використання існуючих ресурсів, зниження матеріалоемності й енергоемності продукції, мікромініатюризацію. Разом із тим інноваційну діяльність потрібно направляти на раціоналізацію існуючого виробничого процесу, підвищення ефективності і якості всіх аспектів виробничо-господарської діяльності.

Впровадження інновацій має носити випереджаючий, профілактичний характер. Зрозуміло, що здійснення таких запобіжних заходів має здійснюватися до настання кризи.

Опрацювання і втілення інновацій, зазвичай вимагають певного інвестування. Отже, між інвестиціями і інноваціями існує щільний нерозривний

зв'язок, оскільки останні вимагають фінансування, вкладення коштів:

- у нові виробы, їх розробку (проектування), в технології їх виробництва,
- вдосконалення кваліфікації персоналу,
- вдосконалення системи управління (в т.ч. комп'ютеризації),
- вдосконалення системи маркетингу (дослідження ринку, реклама і просування товарів, логістика).

Інноваційна політика є частиною загальної політики підприємства, яка регламентує взаємодію науково-технічної, маркетингової, виробничої та економічної діяльності в процесі реалізації нововведень. Завершальною ланкою і результатом інноваційного процесу є створення певного конкурентоспроможного продукту. Проте, конкурентоспроможність залежить від ступеня новизни ідеї, взятої за основу нового продукту чи технології. В результаті вивчення теоретичних аспектів було виявлено, що конкурентоспроможність підприємства в період загострення економічної кризи підприємства, галузі, держави, світової економіки є особливо важливим показником, оскільки її підвищення забезпечує найбільш високу купівельну спроможність продукції/послуг.

Висновки. Проведені дослідження ролі інноваційного інвестування як апіорного (парципативного) антикризового заходу дають можливість констатувати наступне.

1. Завершальною ланкою і результатом інноваційного процесу є створення певного конкурентоспроможного продукту. Проте, конкурентоспроможність залежить від ступеня новизни ідеї, взятої за основу нового продукту чи технології. В результаті вивчення теоретичних аспектів було виявлено, що конкурентоспроможність підприємства в період загострення економічної кризи підприємства, галузі, держави, світової економіки є особливо важливим показником, оскільки її підвищення забезпечує найбільш високу купівельну спроможність виробів/послуг.

2. Інноваційний процес нерозривно пов'язаний з інвестуванням. Нововведення можуть натрапити на прихований опір певної частини працівників (луддизм).

4. Існує щільний зв'язок між життєвим циклом підприємства і життєвим циклом його продукції. Наразі не опрацьовано однозначного підходу до переліку альтернативних антикризових стратегій підприємства у взаємозв'язку зі стадіями його життєвого циклу.

6. Вірогідно, що впровадження інновацій має носити випереджаючий, профілактичний характер. Зрозуміло, що здійснення таких запобіжних заходів має здійснюватися до настання кризи.

7. Опрацювання і втілення інновацій, зазвичай вимагають певного інвестування.

8. Конкурентні переваги не є вічними, вони завойовуються й зберігаються тільки при умовах ефективної інноваційної політики й належній організації інноваційної діяльності на підприємстві, які покликані не допустити банкрутства підприємств і зменшити негативні наслідки кризових тенденцій.

Перспективи подальших розробок у даному напрямку.

Оскільки антикризова інвестиційна діяльність підприємства спрямована на власне створення і залучення із зовнішнього середовища таких інновацій, які б сприяли підвищенню його конкурентоспроможності, зміцненню ринкових позицій, забезпечували б перспективу розвитку, подолання криз, остільки, прямуючи до гнучкого використання своїх внутрішніх можливостей підприємство повинно забезпечувати собі технічну та економічну ефективність. Дослідження (моніторинг і аналіз) інновацій, який здійснюється як у сфері інноваційних продуктів, створених суб'єктами інноваційної діяльності, так і в сфері підприємницької діяльності, дасть змогу правильно оцінити тенденції розвитку попиту і пропозиції, кон'юнктури ринку і сформулювати оптимальну науково-обґрунтовану інноваційну політику конкретних підприємств щодо реалізації інноваційних програм і проектів.

Список літератури:

1. Про банкрутство: Закон України від 14 травня 1992 року//Закон України, том 3. – К.: Інст. зак-ва Верх. Ради України. – 1996. – С. 236.
2. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 року//Закон України, том 2. – К.: Інст. зак-ва Верх. Ради України. – 1996. – С. 173.
3. Жаворонкова Г. В. Інноваційна стратегія розвитку України / Г. В. Жаворонкова, А. Н. Скибицкий // Железнодорожный транспорт Украины. Научно-практический журнал. 2008. – № 3. – С. 56-59.
4. Жаворонкова Г. В. Управління інвестиціями та інноваціями: Навчальний посібник / Г. В. Жаворонкова, Т. В. Сивашенко, Л. І. Скібіцька, О. І. Туз. – К.: «Кондор». 2010. – 184 с.
5. Інноваційне розвиток економіки: модель, система управління, державна політика. Монографія / Под ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової. – К.: Основа, 2005.
6. Скібіцький О. М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент: Навч. посібник / О. М. Скібіцький. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 408 с.
7. Сметанюк О. А. Методика діагностики кризи підприємства за оцінкою показників фінансового стану в умовах організаційних змін / О. А. Сметанюк // Вісник Хмельницького національного університету (Вісник Технологічного університету Поділля). – Хмельницький: ХНУ, 2005. – № 6, Т. 1. – С. 128-131.
8. Шапурова О. О. Політика антикризового управління при загрозі банкрутства / О. О. Шапурова// Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 8. – С. 147-154.

Шевченко Ю.В., Сивашенко Т.В.
Национальный авиационный университет

ПРОБЛЕМЫ ИНВЕСТИРОВАНИЯ ИННОВАЦИЙ В ПРЕДПРИЯТИИ НА СТАДИИ КРИЗИСА

Аннотация

Статья посвящена актуальному вопросу разработки методов инновационно-инвестиционного управления предприятием на этапе кризиса. В статье определены роль, задачи и методы априорного инвестирования инноваций в антикризисном менеджменте предприятий. Исследование инноваций позволит правильно оценить тенденции развития спроса и предложения, конъюнктуры рынка и сформировать оптимальную научно-обоснованную инновационную политику конкретных предприятий по реализации инновационных программ и проектов.

Ключевые слова: кризис, жизненный цикл предприятия; жизненные циклы товара, спроса, технологии; стадии жизненного цикла, «паразитическая зрелость», инвестирование, инновация.

Shevchenko Yu.V., Sivashenko T.V.
National Aviation University

PROBLEMS OF INNOVATION'S INVESTMENTS OF ENTERPRISES IN CRISIS

Summary

The article is devoted to the pressing question of working out the methods of innovative investment management in an enterprise on the stage of crisis. In this article the role, objectives and methods of investment priori innovation in crisis management. Research innovations will help to properly assess the trends of supply and demand, market conditions and to generate optimal evidence-based innovation policy specific companies to implement innovative programs and projects.

Keywords: crisis, life cycle of enterprise; life cycles of commodity, demand, technology; stages of life cycle, «parasitic maturity», investing, innovation.